

HELSINGIN
ORTODOKSINEN
SEURAKUNTA

TOIMINNAN JA TALOUDEN
SUUNNITELMA 2021 – 2023

1. Johdanto.....	2
1.1. Yleiskatsaus.....	2
1.2. Uusi laajempi seurakunta	2
1.3. Uuden toimintatavan kehittäminen.....	3
2. Seurakuntatyö.....	3
2.1. Toiminta-alueet.....	4
2.2. Monikulttuurinen seurakuntatyö	5
2.3. Diakoniatyö	6
2.4. Kasvatustyö.....	6
2.5. Vapaaehtoistoiminta.....	7
3. Seurakunnan taloustilanne.....	8
3.1. Tuotot.....	8
3.2. Kulut.....	10
3.3. Rahoitus	11
3.4. Yleisiä toimenpide-ehdotuksia	11
4. Hallinto ja tukitoimet	11
4.1. Ortodoksiviesti	11
4.2. Viestintä	12
4.3. Kiinteistötoimi.....	12
4.4. Kaunisniemi.....	12
4.5. Arkistointi ja kirjastotoimi	13
5. TTS-suunnittelun keskeiset huomioonotettavat asiat	13
Liitteet	14
TTS-toimikunta 2020	14

1. Johdanto

1.1. Yleiskatsaus

Jatkossa otetaan huomioon kirkon uusi tavoite- ja toimintasuunnitelma.

Seurakunnan toimintaympäristössä tapahtui keväällä 2020 mittava muutos. Korona-viruspandemian seurauksena esimerkiksi jumalanpalveluksia jouduttiin toimittamaan suljetuin ovin. Myös tapaamisia seurakuntalaisten kanssa jouduttiin rajoittamaan ja suojautuminen COVID-19 -sairaudelta muuttui merkittäväksi toimintaa ohjaavaksi ja muokkaavaksi tekijäksi. Keskeinen muutos oli jumalanpalvelusten siirtyminen suoratoiston kautta verkossa seurattavaksi. Samoin seurakuntalaisten ehtoolliseen osallistuminen ei enää tapahtunut julkisten liturgiapalvelusten yhteydessä, vaan sakramenttien (ehtoollinen, sairaanvoitelu, kaste ja mirhavoitelu) toimittaminen muuttuivat yksityisiksi vastoin kirkon traditiota. COVID-19 tilanne ja sen vaikutukset heijastuvat seurakunnan toimintaan ja talouteen erityisesti TTS-kauden alkupuolella. Pandemian torjunnassa seurataan hiippakunnallisia ohjeista.

1.2. Uusi laajempi seurakunta

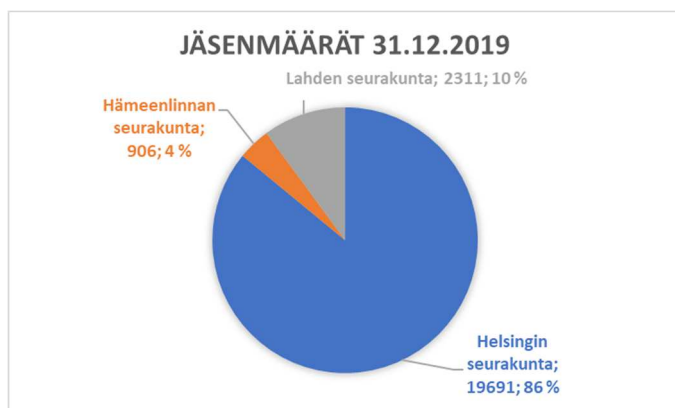
1.1.2021 toiminnan aloittaa uusi laajempi seurakunta. Seurakuntien välisessä 26.8.2019 allekirjoitetussa yhdistymissopimuksessa päätettiin, että yhdistyvät seurakunnat muodostavat yhden seurakunnan, jossa on neljä toiminta-alueita: Helsinki, Itäinen, Läntinen ja Pohjoinen toiminta-alue. Uudessa seurakunnassa pohjoisen toiminta-alueen muodostavat Hämeenlinnan ja Lahden toimintakeskukset.

Helsingin alueella sijaitsee Uspenskin katedraali, Pyhän Kolminaisuuden kirkko, Pyhän Elian kirkko ja kappeli, Pappilatalon kotikirkko sekä Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen kappeli Myllypurossa. Läntisellä toiminta-alueella sijoittuvat Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko Espoossa, Karjalan valistajien kirkko Lohjalla ja Pyhien apostolienvertaisten Vladimir Kiovalaisen ja Magdalan Marian kirkko Hangossa sekä Kaikkien pyhien tsasouna Lohjan Metsolassa. Itäisellä alueella sijaitsee Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko Vantaalla, Jumalansynnyttäjän Kazanilaisen ikonin kirkko Järvenpäässä, Kristuksen kirkastumisen kirkko Porvoossa ja Pyhän Nektarios Eginalaisen kirkko Klaukkalassa. TTS-kauden aikana tarkastellaan toiminta-aluerakennetta.

Hämeenlinnan ja Lahden seurakunnista siirtyy muutoksen seurauksena uuteen seurakuntaan kahdeksan työntekijää sekä viisi kirkkoa (Ahveniston kirkko Pyhän Johannes Kastajan mestauksen muistolle, Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko Heinolassa, Karjalan valistajien kirkko Hyvinkäällä, Pyhien Aleksanteri Nevskin ja Johannes Krysostomoksen kirkko Hämeenlinnassa ja Pyhän Kolminaisuuden kirkko Lahdessa) sekä vuokratiloissa toimiva toimitila Minea Riihimäellä ja Pyhittäjä Serafim Sarovilaisen muistolle toimintakeskus Forssassa. Uuden seurakunnan pohjoiselle alueella sijaitsee myös jo aiemmin Helsingin seurakunnan omistama Kaunisniemen leirikeskus, Lopen Läyliäisissä. Suurin muutos alueella on, että aiemmin itsenäiset seurakunnat menettävät taloudellisen ja hallinnollisen itsenäisyytensä. Eri toiminta-alueiden tasapuoliseen edustuksellisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota uudessa hallinnossa.

Uuden pohjoisen toiminta-alueen ikärakenne painottuu vanhempiin ikäluokkiin. Lasten ja nuorten osuus on noin 19%, kun vastaavasti eläkeikäisten osuus on hieman yli kolmannes koko alueen jäsenistöstä.

Kuva 1. Helsingin, Lahden ja Hämeenlinnan seurakuntien jäsenmäärät 31.12.2019.

1.3. Uuden toimintatavan kehittäminen

Entistä laajempi seurakunta edellyttää paikallistasolta lähtevän suunnittelutyön vahvistamista hallintotyötä lisäämättä. Uudistamisen tavoitteena on yhä vahvempi paikalliskirkkotoiminta, joka toimii lähellä paikallisia seurakuntalaisia. Tämä tulee näkymään päivystystoiminnan siirtymisessä toiminta-alueille sekä seurakunnan kotisivun osittaisessa uudistamisessa. Tavoite on tuoda seurakuntaa lähemmäksi jäseniään sekä parantaa henkilöstön tavoitettavuutta joka puolella seurakuntaa.

2. Seurakuntatyö

Suunnittelukauden päätavoitteet kirkon strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi, huomioiden kirkolliskouksen marraskuussa 2020 asettamat tavoitteet:

1. Talouden ja toiminnan tasapainoisessa kehittämisessä painopisteenä on seurakuntalaisten identiteetin vahvistaminen ja sitouttaminen sekä aktiivinen osallistaminen.
2. Olemassa olevia toiminnan resursseja suunnataan huomioiden muuttuva toimintaympäristö ja verkostoitunut toimintatapa ja pyritään vaikuttavuudeltaan parempaan seurakuntatyöhön.
3. Toimintojen monipuolistamisessa hyödynnetään vapaaehtoista osaamista.

Seurakunnan perustehtävänä on seurakuntatyö, johon kuuluu jumalanpalveluselämä ja pastoraalinen työ (monikulttuurinen työ mukaan lukien), diakonia, kasvatus ja vapaaehtoistoiminta. Lopen Kaunisniemen leirikeskus palvelee erityisesti seurakunnan kasvatustoimea. Alueelliset pyhäköt luovat seurakuntatyölle luontevan lähtökohdan, jota muut seurakunnan tarjoamat toiminnot tukevat eri alueille soveltuvimmalla tavalla.

Seurakunnan neljästä toiminta-alueesta vastaavat papiston edustajina toimivat lähiesimiehet. He johtavat seurakuntatyöhön kuuluvaa jumalanpalveluselämää ja pastoraalista työtä, mutta myös tiettyssä määrin kasvatus- ja diakoniatyötä yhteistyössä palvelulinjojen kanssa. Kasvatus- ja diakonitoimista vastaavat niiden omat esimiehet työntekijätiimeineen.

Ajassamme on havaittavissa hengellistä etsintää. Epävarmassa maailmantilanteessa ihmiset etsivät sielunrauhaa, hengellistä kotia ja mahdollisesti myös juuriaan. Seurakuntatyöllä on merkittävä

kasvupotentiaali, mikäli hengellisen työn tekijöitä voidaan jalkauttaa entistä enemmän perustyöhön seurakuntalaisten pariin.

Edellä mainitun perusteella, kiinnitämme huomiota kirkon jäsenistä huolehtimiseen ja kirkkoon kuulumisen merkityksen esiintuomiseen eri tavoilla. Tietoa seurakunnan palveluista ja toiminnoista välitetään seurakuntalaisille entistä aktiivisemmin eri kanavien kautta. Lisäksi kirkkoon kohdistuvaan kiinnostukseen vastataan lisäämällä ja kehittämällä eri toimintamuotoja, mukaan lukien katekumenitoiminta.

Väestönkehityksessä ja seurakunnan jäsenmäärissä tapahtuvat muutokset ja niiden myötä uudet keskeytyvät huomioidaan seurakunnan palvelujen kehittämisessä ja niiden kohdentamisessa.

Taustayhdistysten rooli seurakuntatyön tukena tulee kasvamaan entisestään tulevaisuudessa. Yhdistysten kautta mahdollistuu varainkeruu ja ne tarjoavat luontevan väylän kirkollisen toiminnan tukemiseen. Erilaisten tukiyhdistysten rooleja ja mahdollisuuksia tukea toimintaa esimerkiksi kiinteistöjen osalta tullaan selkiyttämään.

Seurakunta kiinnittää TTS- kaudella huomiota esteellisyden vähentämiseen ja saavutettavuuteen.

2.1. Toiminta-alueet

Seurakunnan toiminta-alueet ovat Helsinki, läntinen, itäinen sekä pohjoinen toiminta-alue. Tulevan TTS-kauden keskeinen tavoite tulee olemaan uuden, aluetasolta ohjautuvan toimintatavan juurruttaminen ja toiminnan kehittäminen tätä kautta.

Toimintaympäristön muutokset

Palvelusten siirtyminen verkon kautta seurattavaksi on tullut jäädäkseen yhtenä lisävaihtoehtona perinteisen jumalanpalvelukseen osallistumisen rinnalle. Uudet toimintatavat haastavat kaikki kirkkojen toiminnassa olevat tahot miettimään oman toimintansa mukauttamista uudistuneeseen tilanteeseen. Verkkoon kehitetään myös muita toimintoja ja osallistumisen muotoja, kuten opetusta.

Seurakunnan katekumenitoiminnassa jo muutaman vuoden käytössä ollut järjestely on osoittautunut toimivaksi ja sitä tullaan edelleen kehittämään. Katekumenien kirkkoon liittämisen ajankohta tulee vaihtelevaan entistä enemmän johtuen kevään 2020 kokoontumisrajoituksista. Tällä tulee kuitenkin olemaan merkittävä vaikutus myös tulevaisuudessa.

Läntisellä toiminta-alueella muutokset liittyvät länsimetron rakentamiseen, joka lisää asukkaita alueella. Länsi-Uudenmaan alue on laaja. Haja-asutusalueiden seurakuntalaisten palveleminen tasapuolisesti asutuskeskittymissä asuvien seurakuntalaisten kanssa aiheuttaa edelleen omat haasteensa.

Itäisellä toiminta-alueella harkitaan resurssien uusia järjestelyjä suhteessa seurakunnan uuteen pohjoiseen toiminta-alueeseen.

Pohjoisella toiminta-alueella keskeistä tulee olemaan integroituminen osaksi uutta Helsingin seurakuntaa. Hämeenlinnan papin toimen rekrytointi on yksi tärkeimmistä tehtävistä. Pidemmällä aikavälillä alueen jäsenmäärä kehitty negatiivisesti syntyvyyden ollessa alhaista ja kuolleisuuden korkeaa. Toiminta-alueella on kuitenkin potentiaalista uutta jäsenistöä.

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021 – 2023

Pyhäkköyhteisöistä rakennetaan matalan kynnyksen eläviä yhteisöjä, joissa on positiivinen ilmapiiri ja yhdessä tekemisen mahdollisuus. Kussakin pyhäkössä on pyhäkkötiimi, joka yhdessä papin ja kanttorin kanssa suunnittelee ja toteuttaa seurakunnan työtä. Päivystysvastuun siirtäminen toiminta-alueille tulee muuttamaan työkuvia. Toiminta-alueen henkilökunta on vuorotellen viikkovapaalla, jotta seurakuntaan on mahdollista saada yhteys tarvittaessa nopeastikin. Jatkossa seurakunnan keskus tulee olemaan kunkin alueen oma kirkko, jonka profiilia korotetaan ja joka tuodaan ympäröivän yhteiskunnan keskiöön näkyväksi toimijaksi.

Kirkon perustyö toteutuu toimintakaudella ensisijaisesti kirkkovuoden jumalanpalveluselämän toteuttamisella sekä jalkautumisella seurakuntalaisten pariin ja toimittamalla palveluksia myös muissa kuin seurakunnan omissa tiloissa sellaisina aikoina, jolloin niihin on helpointa osallistua. Tulevalla kolmi-vuotiskaudella myös jumalanpalvelusten striimausta tullaan kehittämään siten, että siitä voisi tulla vaikiintunut osa seurakuntatyötä. Uspenskin katedraalissa tästä on jo saatu merkittävää kokemusta. Opetus on kirkon toiminnan kulmakivi myös tulevaisuudessa. Ihmisten yhteys kirkkoon voi muuttua radikaalisti kuluvan vuoden tapahtumien seurauksena. Näin ollen digitaalisten medioiden ja välineiden (striimaukset, podcastit, sosiaalinen media jne.) avulla seurakuntalaisia pyritään tavoittamaan myös normaalin jumalanpalveluselämän ulkopuolella. Voidaan myös pohtia mahdollisuutta käyttää verkko-yhteyksiä pastoraalisessa työssä ja seurakuntalaisten kohtaamisessa.

Jatkuvasti muuttuva ja maallistuva yhteiskunta ja siinä toimiminen vaatii ortodoksiselta kirkolta jatkuvaa kykyä tarkkailla omaa viestiään ja valmiutta muuttaa – ei viestin sisältöä vaan – tapaa miten tuota viestiä välitetään seurakuntalaisille. Seurakunnan valmiutta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun kehitetään. Perinteisten ortodoksiakerhojen ja raamattupiirien rinnalle kehitetään myös kohtaamispaikkoja laajemman yleisön kanssa. Tässä esimerkiksi erilaiset digitaaliset kanavat ja siellä julkaistu materiaali korostuu.

Jumalanpalvelusten asema ortodoksisen kulttuurin esiintuojana on erittäin tärkeä. Seurakuntamme sekä koko Suomen ortodoksisen kirkon näkyvimällä paikalla toimivan Uspenskin katedraalin palvelusten keskeisenä osana on korkeatasoinen kirkkomusiikki. Jotta riittävän korkeatasoinen kirkkomusiikki voidaan taata kaikkiin palveluksiin ja toimituksiin, tarvitaan sen toteuttamiseen niin ammattitaitoisia kuoronjohtajia kuin kyvykkäitä ja vapaaehtoisesti toimivia motivoituneita laulajia. Katedraali-kuoron toiminnan tukemista jatketaan entisellään.

2.2. Monikulttuurinen seurakuntatyö

Toiminta-alueen toimintaympäristön muutokset

Monikulttuurinen seurakuntatyö käsittää nimensä mukaisesti monia kulttuureita ja kieliä, joista venäjänkieliset ovat suurin ryhmä. Muun kuin suomenkielisten suhteellinen osuus seurakunnan väestöstä on hitaassa kasvussa. Lisäksi seurakunnan yhteydessä toimineet eri kieliset ja kulttuuriset ryhmät ovat aktivoituneet myös omatoimisesti ja itsenäisesti, mikä aiheuttaa seurakunnalle tarpeita kehittää ja suoraan vaikuttaa omaa toimintaansa. Jatkossa emme enää tavoita eri ryhmiä yksin jumalanpalvelusten ja opetuksen kautta, vaan myös muut kanavat korostuvat.

Orientalisen yhteisöjen tukeminen muuttaa jatkossa muotoaan, mutta seurakunnan resurssi pysyy edelleen keskeisenä. Uutena ryhmänä seurakunnassa ovat oleskeluoikeuden saaneet tai sitä hakevat pääosin arabiankieliset. Heidän kohtaamiseensa ja neuvontaan panostetaan myös monikulttuurisen työn osalta.

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021 – 2023

Monikulttuurisen työn tavoite on sen integroituminen seurakuntaan. Yhtenä välineenä seurakuntalaisten integroimiseksi tullaan käyttämään eri kieliryhmien jumalanpalvelusten striimausta. Eri kielisten ja kulttuuristen ryhmien kanssa tapahtuvaan kommunikointiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja siihen satsataan.

Venäjänkielisen kasvatuksen, erityisesti papiston toteuttaman aikuiskasvatuksen, tarve on niin ikään huomattava. Vanha, Suomessa jo tunnettu, venäläinen ortodoksinen perinne on saanut rinnalleen uuden 2000-luvun taitteen molemmin puolin saapuneen venäläisen kirkollisen kulttuurin. Näiden yhteensovittaminen vaatii edelleen runsaasti työtä. Voidakseen toimia tässä uudessa tilanteessa seurakunnan venäjänkielisen työn tulee tämä ottaa jatkuvasti huomioon ja ohjata toimintaa ja resursseja entistä enemmän muutoksesta aiheutuneiden tarpeiden täyttämiseen. Tämä on toiminnan keskeinen tavoite suunnitelmakaudella 2021-2023. Tullakseen hyvin hoidetuksi tämä edellyttää myös, että yhteistyötä kirkon venäjänkielisen viestinnän kanssa tiivistetään ja seurakunnan sähköistä viestintää lisätään.

Monikulttuurisessa työssä huomioidaan erityisesti koronaviruksen jälkeisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa seurakunnan rooli integroitumisessa ei vain seurakuntaan, mutta myös suomalaiseen yhteiskuntaan. Tätä työtä tehdään poikkileikkaavasti osana kaikkea seurakunnan toimintaa.

2.3. Diakoniatyö

Diakoniatyön painopisteet ovat hengellisessä työssä, henkisessä tukemisessa ja aineellisessa auttamisessa.

Diakonialta edellytetään erityistä joustavuutta ja kykyä vastata nopeasti yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Yhteistyötä sekä verkostotoimintaa sosiaaligentän, terveydenhuollon, ekumeenisten tahojen ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä vahvistetaan.

Diakonia ottaa käyttöön yhtenäiset toiminnalliset käytännöt koko laajenevan seurakunnan alueella. Alueellista ja monikulttuurista diakoniatyötä kehitetään yhteistyössä seurakunnan muiden toimijoiden kanssa. Työ edellyttää työntekijöiden aiempaa laajempaa liikkumista seurakunnan alueella sekä myös ajoittaista läsnäoloa viikonloppuisin eri toiminta-alueilla.

Yhteiskunnan sekä seurakunnan toimintakulttuurin muutokset edellyttävät työntekijöiden osaamisen ylläpitoa ja lisäkouluttamista.

2.4. Kasvatustyö

Kasvatuksen palvelupolku ohjaa toimintaa

Kasvatuksen toiminta perustuu seurakuntalaisena kasvamista varten hahmoteltuun kasvatuksen polkuun. Polun tavoitteena on kattavasti tavoittaa koko ikäpolvi (perhetyö, varhaiskasvatus, koululaiset ja nuoret, nuoret aikuiset ja aikuiset) ja pitää säännöllisesti yhteyttä seurakunnan puolelta.

Polun avulla on mahdollista hahmottaa selkeämmin ja systemaattisesti eri ikäisten seurakuntalaisten tarpeita ja toiveita, parantaa seurakuntalaisille tarjottua palveluita sekä saada eri ikäiset seurakunnan jäsenet yhä kiinnostuneemmiksi seurakunnan kasvatuksen tarjoamista toiminnoista. Kasvatuksen polkua ja erityisesti siinä olevia toimintojen nivelkohtia tarkastellaan ja päivitetään kasvatuksessa säännöllisin väliajoin.

Kasvatustoiminnan yhtenä painopisteenä on kasvatustyön tehostaminen perusopetuksen päättäneiden seurakuntalaisten keskuudessa. Kristinoppileirien toteutuksessa pyritään noudattamaan kirkon vuonna 2020 julkaisemaa kristinoppikoulun opetussuunnitelmaa.

Koko kasvatuksen kohderyhmälle suunnattua viestintää toteutetaan kullekin ryhmälle parhaiten soveltuvien kanavien sekä lisääntyvässä määrin erilaisten digi- ja nettipohjaisten alustojen kautta. Viestintää kehitetään ja toteutetaan tiiviissä yhteistyössä seurakunnan viestinnän kanssa. Erilaiset nettipohjaiset ratkaisut mahdollistavat kasvatuksen entistä monipuolisemman ja mielenkiintoisemman tavoitettavuuden ja läsnäolon eri kohderyhmien elämässä, unohtamatta henkilökohtaisten kohtaamisten tärkeyttä. Nettipohjaisten palvelujen tekniset valinnat ja niiden kautta tapahtuva toiminta merkitään ja huomioidaan vuositason tekemisen suunnitelmissa.

Yhteistyön kehittäminen ja toiminnan tehostaminen

Kasvatustoiminnan kehittäminen vaatii laajentuneessa seurakunnassa kasvatukselta yhä tiiviimpää ja tavoitteellisempaa yhteistyötä eri palvelulinjojen ja toiminta-alueiden välillä. Yhteistyön kehittäminen edellyttää uusien toimintafoorumien ja digitaalisten ratkaisujen luomista yhteisen toiminnan ja keskustelun tueksi. Nykyisiä resursseja jaetaan niin, että ne palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla koko seurakunnan toiminta-alueella. Tämän vuoksi kasvatusta ottaa käyttöön enenevässä määrin yhteisiä sähköisiä alustoja. Digitaalisia alustoja tullaan ottamaan käyttöön ja käyttämään esimerkiksi opetuksen, etäohjaustoiminnan ja erilaisten toimintojen toteutuksen apuna.

Eri alueilla tapahtuvaa toimintaa kehitetään myös kasvokkain tiiviissä yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa uusien toimintafoorumien kautta. Toteutunutta toimintaa ja sen vaikutuksia arvioidaan soveltuvien menetelmien avulla.

2.5. Vapaaehtoistoiminta

Monet seurakunnan toiminnat ovat voimakkaasti riippuvaisia vapaaehtoisten työpanoksesta. Tämän vuoksi vapaaehtoistoiminnan jatkuva kehittäminen ja siihen panostaminen on seurakunnan toimintojen kannalta erityisen tärkeää. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa matalan kynnyksen tavan osallistua oman seurakunnan toimintaan ja sen toimintojen kehittämiseen.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan vapaaehtoistoiminta perustuu toimintaympäristön jatkuvaan luotaukseen, hyvään etukäteissuunnitteluun, aktiiviseen toteutukseen, toiminnan jatkuvaan arviointiin sekä kehittämistyöhön. Vapaaehtoisuutta kehitetään voimakkaasti julkisella ja kolmannella sektorilla, tämä edellyttää myös seurakunnalta vapaaehtoistoimintaa tukevan kulttuurin ja johtamisen kehittämistä.

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021 – 2023

Toiminnat jatkuvat vapaaehtoistoiminnan prosessimallin mukaisesti: vapaaehtoisille tarjotaan tukea, ohjausta, koulutusta ja virkistystä. Vapaaehtoistoiminnan kautta tarjotaan seurakuntalaisille mielekäs väylä osallisuuteen ja seurakuntayhteyteen.

- Uusien vapaaehtoisten rekrytointia lisätään ja toiminnassa olevien tukitoimia vahvistetaan.
- Uusia toimintamuotoja kehitetään tarpeen mukaan ottaen huomioon rakennemuutoksen tuomat uudistustarpeet.
- Vapaaehtoistoiminnassa hyödynnetään enenevässä määrin digitaalisia alustoja, joita voidaan käyttää mm. perehdytyksen, koulutuksen ja ohjauksen tukena.
- Verkkovapaaehtoisuuden muotoja kehitetään.

- Vapaaehtoistoimintaan liittyvää henkilöstön koulutusta ja erilaisten vapaaehtois- ja seurakuntatoimintaa tukevien yhteistyömuotojen kehittämistä vahvistetaan.

3. Seurakunnan taloustilanne

Seurakunnan likviditeettitilanne on ollut vakaa. Kaunisniemen uudisrakennus ja Unioninkadun julkisivuremontti rahoitettiin osittain seurakunnan kassasta, jolloin kassavarat pienenivät 1,8 miljoonaan euroon vuonna 2016, mutta vuoden 2019 lopussa olivat parantuneet neljään miljoonaan euroon. Vuonna 2020 Covid19 -kriisin myötä lisäbudjettitarpeita jouduttiin osittain rahoittamaan seurakunnan kassavaroista.

Näköpiirissä on TTS-kauden aikana noin 5,8 miljoonan euron suuruinen korjausrakentamisen ja rakennuksiin kohdistuvien investointien tarve. Tilikauden alijäämän tasoittaminen kiinteistötoimen kuluja vähentämällä ei kuitenkaan ole kestävä tapa korjausvelan kasvaessa entisestään. Tämän vuoksi seurakunnan on TTS-kauden aikana löydettävä keinoja talouden terveystämiseksi. Osana tätä on mm. karotitettava mahdollisuuksia luopua joistakin kiinteistöistä, kuitenkin siten, että pyhäkköyhteisöillä olisi asianmukaiset kokoontumispaikat. Lisäksi selvitetään henkilöstökustannuksia, esimerkiksi tulevien eläköitymisten myötä tarkastellaan tehtäväkokonaisuuksia ja seurakunnan tarpeita. Seurakunnan yhdistyminen ei kuitenkaan ole peruste työsuhteiden päättämiseksi.

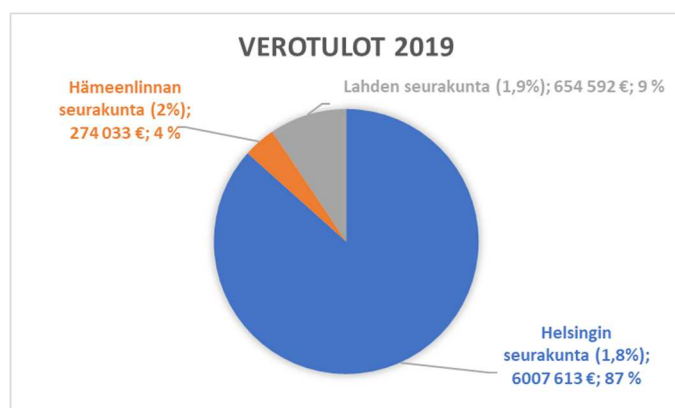
Lainaa nostettiin lokakuussa 2016 2 miljoonaa euroa ja laina-aika on 10 vuotta, joten lyhennykset kuluneen rasittavat seurakunnan taloutta vielä seuraavat 6 vuotta. Lahden seurakunnassa lainaa on vielä 2019 tilinpäätöksen mukaan yli 500.000 euroa.

Pidemmällä ajanjaksolla, kuin kolmivuotista TTS-kautta 2021 – 2023, talousluvut kuitenkin näyttävät, että seurakunnan toiminnan laajuuden jatkuessa ennallaan sekä korjausvelallisten lukuisten kiinteistöjen korjaus- ja ylläpitojen kulujen vuoksi, taloustilanne heikkenisi huomattavaa vauhtia ja ilman suuria lainoja eivät tarvittavat korjaukset ja investoinnit ole mahdollisia. Kuluja tulisi jo hyvissä ajoin leikata siten, että kassasta olisi paremmat mahdollisuudet rahoittaa säilytettävien kiinteistöjen korjauksia sekä tarvittavia investointeja.

3.1. Tuotot

Kirkollisverot muodostavat uuden laajentuneen Helsingin seurakunnan tuotoista suurimman osan, yhteensä lähes 7 miljoonaa euroa vuonna 2019. Yhdistymisen myötä kolmen seurakunnan veroprosentit yhtenäistetään vuoden 2021 alusta, jolla on vaikutuksia verotuloihin. Helsingin veroprosentti on nousut vuonna 2016. Toinen suuri tuottovirta syntyy vuokratuotoista. Muilla tuottoryhmillä on melko marginaalinen merkitys seurakunnan tulovirrassa. Tulevaisuuden kannalta seurakunnassa kannattaa karotoittaa uusia varainhankinnan keinoja taloudellisen tilanteen turvaamiseksi, esimerkiksi Uspenskin turistityön kehittämisellä.

Kuva 2. Helsingin, Lahden ja Hämeenlinnan seurakuntien verotulot 2019

Taulukko 1. Vuokratuotot

Vuokratuotot 1000e (Lähde kiinteistötoimen arviot ja laskelmat)										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Unioninkatu 39 - Liisankatu 29	839	875	914	906	934	999	974	1 006	1 011	1 016
Mannerheimintie 8	1 724	1 693	1 787	1 724	1 827	1 876	1 851	1 860	1 870	1 879
Yhteensä	2 563	2 568	2 701	2 630	2 761	2 875	2 825	2 866	2 881	2 895
<i>Omat tilat</i>						301	301	303	304	306
Kate Unininkatu- Liisankatu, sis. <i>omat tilat</i>	-36	272	209	-106	184	420	212	473	477	482
Kate Mannerheimintie	1266	1310	1 303	1 306	1 365	1 463	1 413	1 362	1 419	1 427
(2013-2019 = tilinpäätöstieto, 2020-2023 ennuste)										

Uudella Helsingin seurakunnalla on 20 omaa kirkkoa tai pyhäkköä sekä kaksi pyhäkköä, jotka toimivat vuokratiloissa. Näistä ei synny vuokratuottoja, lukuun ottamatta satunnaisia salivuokria. Tämän lisäksi seurakunnalla on hautausmaa Lapinlahdessa, vuokrahautausmaa Lohjalla, oma hautausmaa Hämeenlinnan Vuorentaan luterilaisella hautausmaalla sekä Kaunisniemen leirikeskus Lopen kunnan Läyliäisissä. Seurakunta omistaa Liisankadun ja Unioninkadun kulmassa kaksi kiinteistöä, joiden tiloista osa on omassa käytössä, osasta saadaan vuokratuottoja, sekä Mannerheimintiellä toimisto- ja liiketilakiinteistön. Hämeenlinnassa on lisäksi seurakuntakoti ja kirkkoherranvirasto, jotka toimivat vuokratiloissa.

Mannerheimintien kiinteistö on tuottava ja tuo varoja seurakunnan toiminnalle. Kiinteistön korjauksista ja ylläpidosta on kuitenkin pidettävä hyvää huolta.

Seurakunnan kiinteistöstrategian mukaan osakehuoneistoista luovutaan. Helsingin seurakunnassa viimeisestä osakehuoneistosta luovuttiin vuonna 2018. Laajenemisen myötä seurakunnalla on jälleen osakehuoneistoja ja niistä luovutaan strategian mukaisesti TTS-kauden aikana.

3.2. Kulut

Kuluista henkilöstökulujen osuus on suurin. Yhteistyötä oman työn ohella toimivien pappien ja kanttorien kanssa on kehitetty ja toimintaa suunniteltu nykyisten resurssien mukaiseksi.

Muita merkittäviä seurakunnan omaan toimintaan liittyviä kulukokonaisuuksia ovat palvelujen ostot sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot. Kokonaiskustannuksiin kuuluvat myös keskusrahastomaksut ja kirjanpidolliset poistot sekä muut marginaaliset erät. Yksittäisistä toiminnoista kiinteistötoimi on monella tapaa ratkaiseva kulujen kannalta. Kiinteistötoimessa voi myös syntyä äkillisiä kulu-
piikkejä, esimerkiksi vesivahinkojen kautta, mikä voi aiheuttaa paineita kassan likviditeettiin.

Toimitaan aktiivisesti yhteistyössä kirkon tasolla päätöksentekoon koskien keskitettäviä palveluja sekä tehtävienjakoon kirkon ja seurakunnan välillä.

Etsitään mahdollisuuksia pilotoida osallistavaa budjetointia eri pyhäkköjen toiminnan ja talouden suunnittelun kehittämisen tueksi. Päätöksenteon seuranta, painopisteet ja ohjaus koordinoidaan keskitetysti.

Kiinteistötoiminnan kulut

Kiinteistötoiminnan kulut muodostuvat kirkkorakennusten ja toimitilakiinteistöjen juoksevista menoista, korjauskustannuksista ja investoinneista sekä kiinteistöhallinnosta ja veroista. Kiinteistötoimen kulut, sisältäen kirkot, ilman investointeja ovat vuositasolla noin 2 miljoonaa euroa.

Kiinteistöjen korjauskulujen suuruuteen vaikuttaa se, että omistetut rakennukset ovat iäkkäitä. Uusien vuokralaisten hankkimisen yhteydessä joudutaan myös suorittamaan remontointeja ja muutostöitä. Nykyisen Helsingin seurakunnan kiinteistöjen kunnossapito- ja investointisuunnitelma ("rullaava budjetti") on TTS-suunnitelman liitteenä. Rullaava antaa taloudelliset raamit, mutta kulut ja investoinnit voivat tarvittaessa kohdentua toisin.

TTS-kauden aikana suunnitellut korjaus- ja investointihankkeet ovat seurakunnan koon huomioiden valtavia, suuruusluokaltaan noin 5,3 miljoonaa euroa, mikä aiheuttaa erittäin suuren tarpeen talouden tarkkaan suunnitteluun ja varautumiseen.

Ennakoinnin kannalta huomioitavia rasitteita ja investointeja

Pitkällä tähtäimellä hyvää taloudenhoitotapaa on, että investointihankkeita toteutetaan joka vuosi pienin askelin, jotta suurta investointisummaa ei pääsisi jatkossa syntymään. Suunnittelussa on myös otettava huomioon, että kaikissa soveltuvissa kohteissa tehdään perusparannusta korjausten sijaan.

Unioninkatu-Liisankatu remontit vaativat arviolta yli 15 miljoonaa euroa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Myös Mannerheimintie 8 – seurakunnan ainoan tuottavan kiinteistön – peruskorjaamisen tarvitsee myös olla varoja varattuna noin 10 vuoden kuluttua. Tätä varten kartoitetaan peruskorjauksen rahoitusmuotoja.

Koska seurakunta ei kasvata omaisuusmassaansa, niin erilaisissa uusissa tarpeissa suositaan vuokratilojen käyttöä. Seurakunnalla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia ottaa vastaan lahjoituksina ei-tuottavia kiinteistöjä tai rakentaa uusia.

Seurakunnassa on meneillään Uspenskin Katedraalin ikonostaasin vaativa, monivuotinen kunnostustyö ja arvioitu valmistusaika on 2024. Katedraalin ikonostaasin restaurointi on myös valtamediaa kiinnostava uutinen, joka yhteistyössä viestinnän kanssa voidaan viisaasti toimien hyödyntää kirkon julkisuuskuvan vaalimisessa.

3.3. Rahoitus

Suunnittelu on tehty siltä pohjalta, että kirkollisveroprosentti on 1,8 % eikä lainakantaa nosteta TTS-kauden aikana.

3.4. Yleisiä toimenpide-ehdotuksia

Yleisiä taloudenhoidon periaatteita tarkastelukauden talouden hoitoon ovat:

1. Toimintatuottojen kasvattaminen.
2. Toimintakulujen tarkka arviointi (rakenteellisten muutosten vaikutukset, rakennusten korjaustoiminnan tarkka arviointi).
3. Investointien suunnitelmallisuus ja harkittu jakaminen useammalle vuodelle.
4. Seurakunnan henkilöstökulujen pienentäminen vähintään 5 prosentilla tehtävien uudelleenjärjestelyjä hyödyntäen esimerkiksi eläköitymisten, irtisanoutumisten ja toimivapaiden seurauksena.
5. Seurakunnan varsinaisen toiminnan ja kiinteistötoimen eriyttäminen laskennan keinoin.
6. Pitkällä aikavälillä sopeutetaan seurakunnan toiminta sen käytettävissä oleviin verotuloihin

4. Hallinto ja tukitoimet

Hallinto koostuu Liisankadun toimipisteeseen keskitetyistä eri hallinnonaloja palvelevista toiminnoista, kuten yleishallinnosta, taloushallinnosta, henkilöstöhallinnosta, asiakaspalvelusta ja tietohallinnosta. Kirjanpito ja palkkahallinto on keskitetty kirkon palvelukeskukseen. Taloushallintoa ja tarvittaessa muita hallintomenettelyjä kehitetään yhdessä keskushallinnon kanssa. TTS-kauden aikana käydään kirkon yhteistoimintasopimuksen mukaiset neuvottelut, kirkon ohjeistamana ja aikataulutettuna, kaikkien seurannan työntekijöiden kanssa ja tehtävänkuvat tarkistetaan. Seurakunta neuvottelee mahdollisista asiantuntijatehtävien yhteistyösopimusten solmimisesta tai siirrosta keskushallintoon. Seurakunnan hautaustoimi on myös osa tukitoimintoja ja seurakuntalaisten palveluja.

Seurakunnan sisäistä toimintakulttuuria muutetaan, siten, että seurakuntalaisia pystytään palvelemaan toiminta-alueilla. Hengellisen työn päivystyskäytäntöjä sujuvoitetaan.

4.1. Ortodoksiviesti

Toiminta-alueen toimintaympäristön muutokset

Kirkollishallitus on perustanut kirkkokuntaan uuden lehden, jota Helsingin seurakunta on osaltaan tukemassa. Ortodoksiviestin levikkialue kattaa tätä nykyä seitsemän nykyisen Helsingin hiippakunnan seurakuntaa ja siten puolet koko kirkon jäsenistä.

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021– 2023

Ortodoksiviestiä toimitetaan nykyisen yhteistyösopimuksen puitteissa kunnes uusi lehti perustetaan. Resursseja suunnataan enenevässä määrin seurakunnan sähköiseen viestintään toiminnasta.

4.2. Viestintä

Toiminta-alueen toimintaympäristön muutokset

Viestinnän merkitys korostuu jatkuvasti entisestään, erityisesti kriisiaikoina. Koronaviruspandemian ja poikkeusolojen mahdollinen jatkuminen vuonna 2021 synnyttää painetta ja tarvetta entistä enemmän vuorovaikutteiselle, yhteisölliselle, avoimelle, läpinäkyvälle ja ydinarvojamme välittävälle viestinnälle. Viestintää linjataan tarkemmin toimintatavoissa sekä niin sosiaaliseen median kuin kriisitilanteisiin pohjautuvilla ohjeilla ja suunnitelmilla, joita päivitetään säännöllisesti vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä.

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021 – 2023

Viestinnässä keskitytään suunniteltuun, seurakunnan strategianmukaiseen, avoimeen ja läpinäkyvään sekä entistä vuorovaikutteisempaan viestintään, joka edistää seurakunnan tavoitteita ja julkisuuskuvaa. Suunnittelukaudella viestinnän painopiste suuntautuu enemmän sähköiseen viestintään. Katsotaan mahdollisuutta seurakunnan omaan sähköiseen uutiskirjeeseen. Seurakuntalaisten viestintätarpeita selvitetään.

4.3. Kiinteistötoimi

Toiminta-alueen toimintaympäristön muutokset

Kiinteistötoimen toimintaympäristössä merkittäviä ovat suuret hankkeet. Kiinteistöjen jatkuvan ylläpidon sekä huolto- ja korjaustöiden osalta työt voidaan osittain tehdä omana työnä palveluostojen sijaan. *Hämeenlinnan ja Lahden seurakuntien yhdistyminen Helsingin seurakuntaan lisää seurakunnan omistamien kiinteistöjen määrän.*

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021 – 2023

Aikavälillä 2021 – 2023 kustannusvaikutuksiltaan merkittävimpiä hankkeita ovat Uspenskin katedraalin ikonostaasin kultauskonservointi, Uspenskin sähkösaneeraus, tukimuurin ja pihan korjaustyöt sekä vuodelta 2020 siirtynyt Unioninkatu-Liisankatu kiinteistöjen kattojen kunnostus ja lisäksi Liisankadun pihapuoleisen julkisivun rappaus ja parvekkeiden kunnostus.

Kiinteistöissä tehdään elinkaarisuunnittelua ja kiinteistöistä tehdään systemaattisesti kuntokartoituksia.

Seurakunnan kiinteistöjen energiatehokkuuksien järjestelmällistä kartoittamista ja parantamisen mahdollisuuksien selvitystä. Lisäksi tarkastellaan kokonaisuutena kiinteistöjen turvallisuusasioita, kuten palo- ja sähköturvallisuutta sekä valvontakameroita.

Hämeenlinnan kirkon peruskorjaaminen on aloitettu vuonna 2020 ja tavoite on saada peruskorjaus valmiiksi kevään 2021 aikana. Peruskorjaamisen yhteydessä kirkosta tehdään monitoimitila, jolloin kanslia- ja seurakuntasalitiloista voidaan luopua.

4.4. Kaunisniemi

Keskeinen toiminta suunnittelukaudella 2021 – 2023

Leirikeskuksen käyttöä pääasiassa omassa toiminnassa jatketaan edelleen. Pienimuotoista vuokraus-toimintaa harjoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiset resurssit huomioiden.

Muut asiat

Kaunisniemen leirikeskukseen pyörittäminen on ollut arvovalinta ja keskus on pääasiassa seurakunnan omassa käytössä. Rajoitettuna keskuksen vapaina aikoina vuokrausmahdollisuus on suhteellisen vähäistä ja pienimuotoinen vuokraustoiminta ei kata vuosittaisia toimintakuluja n. 350.000 euroa.

4.5. Arkistointi ja kirjastotoimi

Helsingin ortodoksisen seurakunnan kirjasto tarjoaa kattavaa ortodoksisuuteen erikoistunutta kokoomaa, tiedonhakupalveluita ja muuta yhteisöllisyyttä ja sivistystä edistävää toimintaa kaikille.

Kirjastotoimi tukee ortodoksisen perinteen ja kulttuurin tuntemusta, sekä kirkon kasvatuksellista ja sieluhoidollista työtä.

Kirjastoa kehitetään edelleen avoimeksi, helposti lähestyttäväksi sivistys- ja kohtaamispaikaksi, joka pyrkii vastaamaan monikulttuurisen seurakunnan muuttuviin tarpeisiin.

Arkistointi on osa kattavaa tiedonhallinnan kokonaisuutta, jolla seurakunta toteuttaa lakisääteisen tehtävänsä. 1.1.2020 voimaan tullut uusi Tiedonhallintalaki asettaa viranomaisten sähköiselle tiedonhallinnalle uusia vaatimuksia, joihin seurakunnan on sovellettava toimintansa lain määrittämässä siirtymäaikaissa. Tulevan kauden aikana on keskityttävä mm. lain edellyttämiin toimenpiteisiin: tiedonhallintayksikön perustaminen, tiedonhallintamallin laatiminen, tietoturva-vaatimusten muutosvaikutusten arviointi, tietoaineistojen digitalisointi sekä digitaalisen tiedon käsittelyyn erityisesti tietosuojan näkökulmat huomioiden.

Sen lisäksi on valmistauduttava Lahden ja Hämeenlinnan seurakuntien arkistointitilanteen kartoittamiseen ja sopeutumiseen yhteisiin tiedonhallinnallisiin toimintatapoihin.

5. TTS-suunnittelun keskeiset huomioonotettavat asiat

- Jatkuva monipuolisen jumalanpalveluselämän mahdollistaminen
- Toiminnan ja talouden suunnittelun kehittäminen päätöksenteon pohjaksi
- Kasvatus: yhteiskunnallisen tilanteen muuttuessa varautuminen seurakunnan oman opetuksen ja ohjauksen lisäämiseen (perhe, lapset, varhaiskasvatus, nuoret ja nuoret aikuiset sekä aikuiskasvatus); uusia muotoja löydettävä erityisesti koulujen uskonnonopetuksen muuttuvaan tilanteeseen
- Diakoniatyö: diakonian asiantuntemus nivotetaan tietoisemmin osaksi seurakuntatyötä
- Monikulttuurinen työ: asiantuntemuksen hyödyntäminen kaikissa toiminnoissa koko seurakunnan alueella
- Henkilöstöhallinnon ja työhyvinvoinnin jatkuva kehittäminen
- Työntekijäresurssien käyttö laajemmin ja resurssien perustehtävään kohdentaminen
- Kiinteistötietojärjestelmän käyttöönotto ja vakiinnuttaminen
- Uspenskin ikonostaasin kunnostaminen TTS-kauden ajan

- Selvitys tilojen käytöstä: missä määrin käytetään omia tiloja, lainatiloja ja vuokratiloja; painopiste toiminnan eikä tilojen kehittämisesä, mahdollisesti joistakin tiloista luopuminen
- Sähköisen viestinnän ja median käyttö
- Pyhäkköjen tukiyhdistysten kartoittaminen, roolien selkeyttäminen osana pyhäkköjen toimintaa ja suhde seurakuntaan
- Kestävän kehityksen huomioiminen toiminnassa mm. kirkon ympäristöohjeiston mukaisesti
- TTS-toimikunnan jatkotyöskentelyssä otetaan käyttöön uudistettu esitys keskeisistä toiminnan ja taloutta ohjaavista tekijöistä, joka toimisi parempana tukena vuosittaiselle budjetille
- Kaikki työ on yhteistä seurakuntatyötä. Jokainen kirkon työntekijä tulee sitouttaa kokonaisvaltaiseen seurakuntatyöhön yhteistyössä monikulttuurisen-, diakonia-, kasvatus- ja vapaaehtoistyön kanssa.

Liitteet

Liite 1	Kiinteistöjen korjaus- ja investointibudjetti (ns. rullaava budjetti)
Liite 2	Tuloslaskelma
Liite 3	Rahoituslaskelma

TTS-toimikunta 2020

Puheenjohtaja	Maria Mountraki
Jäsenet	Anu Heikkilä, Mika Hänninen, Tomi Mononen (isä Foma), Lasse Saarinen
Sihteeri	Kristiina Mendes
Puheoikeus	Riitta Rantilä (Hämeenlinnan seurakunnan edustaja), Markku Pelkonen (Lahden seurakunnan edustaja), kirkkoherra, hallintopäällikkö, toimikunnan kutsumat asiantuntijat